

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés ol nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Paget János; Berde Áron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Bőjti prédikáció a marhatartó kis gazdáknak ajánlva. Alvégi. — Mit akart Lukácsi ur Kolozsvárt. II. Szabó Sámuel. — Az orsz. méhészeti egyesület egy évi működéséről. Dömötör László. — Értesítés a ragályos állati betegségekről. — Vidéki gazd. tudósítások: Szilágy-Somlyó vidéke, Cserhalmotáj. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Bőjti prédikáció,

a marhatartó kis gazdáknak ajánlva.

Hogy az idő olyan nehezen akart ebben az esztendőben kitavaszkodni, mi alvégi falusi gazdák ráértünk esténként egy-egy kis barátságos összejövetelre a gazda-körben, melynek tiszteletes uram az előülője és ott a gazdasági lapok olvasása mellett a belső dolgokról el-el beszélgettünk. Egy ilyen nagy bőjti összejövetelen mondtam én el ezeket, miket itten leirtam! Elkéstem ugyan kissé, mert már itt az adventi idő, de a külső dolgok nem hagytak rá érkezést. Azt tartom azonban, hogy a mi késik, nem mulik — s talán nem is tettem hiába való munkát, mert az elmondandókból nem csak az én alvégi gazdatársaim okultak, hanem tanulhatnak a felvégiek is, annyival inkább, mert a mint hallom, a tagosítás az ő határukon is végbe ment már.

Halljuk tehát az én nagybőjti prédikációt, melyet, ha sorjában csak a bevezető szavakat olvasod, a marhatartó gazda tiz parancsolatja gyanánt, saját jóvoltodért mindennap el is imádkozhatsz, édes gazdatársam:

1.) Állatjaidat mindig tisztán tartsad, szennyet és piszkot azokon meg ne tőrj.

Régi igazság az, hogy a marha csak akkor adja meg a kellő hasznosságát, ha tisztán tartják. Az istállóba lépő idegennek legelsőbb a marha külső állapotja tűnik szembe a mint a jószágra ránéz, mindjárt tudja, hányadán van a gazdával is. Az állattartónak ezért oda kell törekedni, hogy marhája mindig

ünneplő köntösben járjon. Nem kerül az egyébbe, mint egy ki utánlátásba.

Kigyelmednek pedig, Gondos uram, azért, mert bérest tart, nem elég ám csak szemmel ránézni, hogy ragyog-e a jószág szőre, hanem tanácsos az állatot szőr ellenében meg is simítani, mint a hogy a huszár-káplár szokta a lovat, mikor parádéra szól a parancs, hogy a szőrköntös alól is kikerült-e a por, tapintás által pedig a tarkó tövét is megvizsgálhatja kigyelmed, hogy nem gyült-e meg ott a bőrhámlás? Én legalább így teszek, mert ha nem tenném, bizony oly formán járnék, mint az egyszeri ur, a ki poros- piszkos lovait látva, kérdi kocsisát: „te Pista, v a k a r t a d - e a lovakat?” — „Igenis teusur, a k a r t a m.” — válaszolt emez, mely felelettel a kevéssé nagyot halló ténsur teljesen megelégedett.

Az állat farkbojttja tisztaságára szintén gond fordítandó, különösen nyáron, mikor a jószág farkát a legyek elüzésére folytonosan használja s ha ganajás a farka, bepiszkítja magát is, a tehenest is, de meg a fejé edénybe is bele vághat s abból aztán ugyan rossz szagu kává lesz! Ezért a farkat is mosás által minden reá ragadt ganéjtől tisztán kell tartani.

Azt még tán mondanom sem kell, hogy a kefének, vakarónak egy istállóból sem szabad hiányozni, a hol mégis idáig meg nem volna, bizonynyal meg lesz az a jövő kolozsvári vásáron véve, mert láhattuk már elégszer, hogy a tiszta tulkot jobban fizeti a kupecz.

2.) Az istállóból a ganéjt rendesen kihordasd és jószágodnak puha almot készítettess.

Mert hiába való ott minden fáradság, nem lehet ott a jószág tiszta, a hol heteken át térdig áll a ganéjban. De nem csak azért nem jó az, ha sokáig fekszik a ganéj az istállóban, hanem azért is, mert ha rothadásba vagyis jobban mondva: erjedésbe indul a ganéj, abból mindenféle káros gázok fejlődnek, a mik az állatnak az egészségét veszélyeztetik. Legjobb helye van tehát a ganéjnak az istállón kívül, a fákkal körülültetett trágya-

telepen, a gazda meg ha azt akarja, hogy puhán feküdjék a jóság, hát almozzon neki, úgy szinte gyönyörrel fogja nézni, mint én is, mikor a tükör tiszta jóság beleheveredik a pompás puha fekhelybe, aztán olyan nyugodtan evődik és készíti gazdájának a tejet.

3.) Szelíden bánj a marháddal, ne üsd, ne kinozd és rosz szokásokra ne tanítsd.

Kis koromban hallottam már édes apámtól, a ki pedig jó gazda volt, — Isten nyugasztalja! — hogy „szeles kocsisnak bokros a lova“. Azóta hogy fölcseperedtem és szántóvető emberré lettem, vajmi sokszor tapasztaltam magam is, hogy nem magátul válik a ló rugóssá, a tulok makranczossá, hanem csak rendszeresített durva bánásmód által. A jobb felől való szomszédom még nem adott el a kolozsvári vásáron lovat, pedig szépeket növel, a mit vissza ne hoztak volna neki, olyan csökönös volt. Az alvégen lakó komámnak pedig nincs egyetlen egy tulokja sem, a melyik neki ne menne az embernek mind a két szarvával, aztán néha meg eszébe jut az ökrének s úgy meg áll az ekével a föld közepén, hogy ember legyen a ki kiostorozza ötét a barázdából. Megmondom az okát is. A szomszédom egy kicsit hirtelen ember, ha a tüzes csikója kirug a hámból és e miatt neki le kell szállni az ülésről, mindjárt előnti az epe s aztán nosza, van dolga az ostornak! Nem bánja, ha a szekér széjjel megy alatta, úgy üti a szegény párákat. A komám pedig a jószággal borju korában incselkedik, harapni, döfni tanítja és ez által rontja el, megis mondtam neki a minap, mikor uram bocsa'! káromkodva panaszlá, hogy a „Selymes“ tehene már hetedszer rugta ki a tele fejőt a tehene se kezéből.

Az én udvaromból ugyan még nem vitt ki a mészáros-legény mester-remeklésre vadmarhát, de igen az egyik sötétpej csikómat megvették a szamosi grófkisasszony alá nyerges lónak. No de én a mint illendőképen megjutalmazom, hol egy pár uj csizmával, hol egy zekével a cselédemet, a kinek gondviselő keze alól eladtam egyik-másik jószágomat, ép olyan szigorúan meg is büntetem, ha durván bánik a szegény okatlan barommal, első esetben 1 frtot, a másodikban már 2 frtot vonok el a béréből, a 3-ik esetben pedig minden teketória nélkül felmondok neki, keressen magának jobb hazát!

Ezt a módszert nektek is ajánlom gazdatársaim!

4.) Állatjaidat ne éheztesd és takarmányukat a rendes időben adjad ki nekik.

Megjárnánk, de nagyon, ha a teheneiket mindig csak fejni akarnánk, a nélkül, hogy azokat étenénk. Édes apám szavájára volt az is, hogy: „A brak indit, nem ostor“, meg ezt is hallottam tőle: „Sokat bögő ökör keveset huz!“ de legtöbbször azt emlegette, hogy: „Éhes sertésnek sovány a sonkája!“ Én meg is jegyeztem magamnak ezen igazságokat s az én marhám nemcsak hogy soha nem koplat, hanem a jó, meg nem ázott szénát és az abrakot mindennap az erre kiszabott rendes időben kapja meg, az itatása is télen-nyáron egyidőben történik. A barom ugyanis nagyon jól megjegyzi magának az időt, a mikor a takarmányt kapja és ha az

etetéséi idő bekövetkezett, nyugtalankodik, nyerit, bög és fölemelt fejjel valamennyi a takarmány kamra vagy az abrakos láda felé hátra néz. Minthogy pedig az állat nyugtalankodása hátrányos a hasznosságra, fejős teheneknél a tejelésre, hizóknál a szaporodásra, azért a gazdának a még oly csekély érdekének látszó etetéséi idő be nem tartásából is nagy kára származhatik.

5.) A takarmánnyal kiméletesen bánj és a hiábavaló pazérlástól óvakodjál.

Egyiptomban is volt 7 kövér esztendő után 7 sovány. Minálunk is volt már az isten áldása után, a mikor majd megfultunk a magunk zsirjában, egy-egy olyan szük esztendő, a milyen kitelt volna az egyiptombeli sovány esztendő egyikéből nem 7, hanem 17 is. Az ilyen esztendőre kell nekünk gondolni és ha jó termésünk van, ne akarjuk azt egyszerre fölétetni s ne fogadjuk föl a más jószágát olcsó árért tartásra, hanem tegyük el valamit a jövő esztendőre is, mert nem tudhatjuk előre, nem a sovány esztendő köszönt-e bé? — s akkor hova legyünk a jószággal? — ha csak olcsó áron el nem vesztegetjük, kidőli az éhségtől.

Az én udvaromon ma még harmad esztendei szénakazlat is található és ha épen akkor nézel el hozzám, a mikorra elfogy, látni fogod, hogy bizony nem hagyom ott a fenéket, sőt magam is segítek a béresemnek fölrakni a szekérre, az istállóban pedig magam szedeketem föl, a mi a bevetésnél elhullott és az alomról is, a mit a barom a jászolból szarvával kihányt. Hála Istennek, nem is szenvedtem még szükségét, de még a mult esztendőben a „hamar-hirtelen“ szomszédomat is kisegitettem a bajból, mikor hozzám fordult panaszával.

Majd még elmondom én későbbben azt is, hogy a polyvát miként sózom-borsózom, úgy, hogy az állatnak sokszor jobban izlik a szénánál, evvel is növelem takarmánykészletemet és olcsóbbá teszem az állattartást.

A milyen takarékosan bánok a szénával, ép úgy használom a répánál a kilót, a zabnál meg törökbuzánál a litert. Nemcsak hogy tudjam mi fogy el a veremből és a hombárból, de kivált azért, hogy többet ne adjak, mint a mi jár. Ott is vagyok az istállóban, a mig tisztára meg nem eszi a jászolból, már hiában, akármilyen hűséges cszelédjeim legyenek, én csak azt tartom, hogy alkalom szüli a tolvajt, azt pedig már a görög meseköltő Ezopus megírta, hogy a gazda szeme hizlalja a marhát.

6.) Istállódat úgy építsd, hogy fölemelt fövel járhas benne, a világosságot és frís levegőt pedig ne csak az ajtón ereszd be.

Hogy egy kicsit szalásabb ember vagyok, ugyancsak megjártam a minapába. Kerekes András kigyelme meg hitt, nézném meg az üszőjét, olyat még nem látott, ugymond, nemcsak az Alvég, de még a Felvég sem egyhamarjában. Követtem a meghívást, de a mint az istállójába léptem, úgy belevágtam a fejem a mestergerendába, hogy ha rá gondolok, még most is szédülök. Mikor fölocsudtam, keresem az üszőt, de biz én a nagy sötétség mián semmit sem láttam. A bűdös, dohos istállóság pedig egy

elcsavarta az orromat, hogy azóta sem hevertem ki az ott kapott náthát. Tisztában voltam én mindjárt, — a krakkói apácza jutott eszemben. No azóta sem voltam én a Kerekes uram istállójában, mert az valóságos börtön, a minő a gyalui várban lehetett valaha még a török világban.

Az én istállóim bizony eléggé magas, az állatok sorjában is könnyen elférnek benne, de viszont a hellyel sem pazarlok, mert a hosszabb istálló a mellett, hogy többbe kerül, télen még hidegebb is mint kellene. Nemcsak elég tágas ajtóval, hanem öblös ablakokkal is bír, melyek az állatok fölött jó magasan vannak, hogy ezeknek a léghuzam meg ne ártson. Mert én nyáron éjjel-nappal nyitva tartom az ablakokat, napos időben pedig télen is szellőztetem az istállót és állatjaim folytonos üde levegőt kapnak. Ha néha-néha ráerek egy vasárnap délután, ledülök az illatos jó réti szénára, ott olvasom az „Erdélyi Gazdát“, könnyen tehetem, mert istállóim olyan világos, mint egy szoba, úgy, hogy jól esik a cselédemnek is, a marhának meg éppen használ, hogy ilyen világos barátságos istállóban lehet.

Sokat adok arra, hogy télen eléggé meleg legyen az istállóim. Kitanultam én azt már, hogy hideg istállóban fél annyi tejet ad tehén, a hizó sertés pedig, mely azelőtt közel 1 kilót gyarapodott naponként, ha odáig le nem ölik, karácson táján lassanként azt is elveszti, a mit fölstedt. Hogy tehát ezt a veszteséget ellensúlyozzam, a padlásra szálas takarmányt hordatok, mert az meleget tart, csak hogy mondanom sem kell tán, hogy tűz ellen biztosítom ám az istállót! De arra is ügyelek, hogy fölötte meleg ne legyen benn, mert a nagy melegség még ártalmasabb, mint ha megfagy a jóság párája. Ekkor csak a szelelőket nézem meg, mert tudom, hogy a béres ember szereti a meleget és betömi a szelelőket, hogy a hideg be ne jöhessen.

7.) Állatjaidtól ne vond meg a szabad mozgást.

Nem alföldi embereknek irom e sorokat, de bizonynyal a bérczes Erdély lakóinak sem árt, ha tanulnak az alföldi magyarok sorsán. Én szokszor elméláztam s bizonynyal más is azon szép képeken, miket nem egy magyar poéta énekelt már meg s nem egy festő tett le vásznára. Mikor a délibáb kódében rengő buja mezőből alig látszott ki a gulya, ménes, ma már sajnos! a „szelek szárnyán járó“ Ráró csak a képzelet tarkabarka román legelész. Eltűntek már ezek a szép képek! Innen-onnan lassan egészen az istállóra szorulnak állatjaink. Mert a legelő kell buzának, repczének, dohánynak, különben nem ehetnének szép fehér kalácsot, nem szihatnánk — ha jól laktunk — gondülő bodor füstű szüz dohányt. Hanem sok gazda, mikor először tette be maga mögött az istálló ajtaját, melybe a legelőről behajtott jóságot zárta: ugyanekkor örökre befette maga előtt a boldogulás, megélhetés ajtaját is. Pedig van ám módja ennek a dolognak is, a kecske is jól lakhatik, meg a káposzta is megmarad. Mesterséges takarmányt termel, állatjait gondozza és ezektől nem vonja meg a szabad mozgást. Az a marha, a melyik születésétől kezdve egy helyben áll, bizony elsatnyul és ha az anyja 8 litert adott, a lánya már csak 3—4-et ad, az unokája pedig csak csöppenként csurgatja. Ezért ismétlem édes gazdatársam, ha istállón tartod is marhádat, a szabad

mozgást meg ne vond tőle. Ha nincs annyi legelő, a hóva játzás végett kihajthatnád, különösen a növendék marhát, készíts az istálló mellé körül korlátolt kifutót, abban is kedvére ficzánkozhatik. De a trágyát innen is rendesen elhordasd ám!

8.) Száraz eleségről a zöldre, zöldről a szárazra fokozatosan menj át és borjuiddat se válaszd el egyszerre.

Sok gazda bánja már azon cselekedetét, hogy a mint levágtá az első zöldrozsot, azon izben elvonta a száraz takarmányt a jászoltól és csak zöld takarmánnyal étette a barmot. Azt is sajnos tapasztalta már egyik-másik, hogy nagyon elcsenevészedett a borju, a melyiktől egyszerre elvonta a csecset. Én mikor az első zöldrozsot hozzák az istállóba, rázottat készítették és egy héten át 1 villával rozstot, 2 villával szénát, a második héten 1 villával rozstot és 1 villával szénát, a harmadik héten 1 villával rozstot és 1 villával szénát rázatok össze, a negyedik héten pedig már csak zöld takarmányt adok tisztán, éjszakára azonban zabszalmát tétetek a jászolba, azt eszi a jóság, van is látszatja, hála Istennek!

A borjukat 12 hetes korukban választom el, olyformán, hogy a naponként 3-szor szopó borjutól a nyolczadik héten tul kezdem lassanként a tejet elfogni, először kétszer, később már csak egyszer eresztvén azt anyja alá, úgy, hogy 12 hetes korában már egészen elszokott a tögytől és sem a tehén, sem a borju föl nem veszik az elválasztást. Időközben természetesen a legpuhább szénával kínálom meg a borjut, eleinte csak szállal, de aztán csakhamar eltanulja a kisebb a nagyobbtól, később a zabbal is alig győzöm, sőt még a jászolába tett sőt is megnyalogatja.

9.) A fejési időt betartsd, a tehének tögyét piszkos kezekkel megfogni ne engedd és fejés alatt ne mulass a korcsmában.

A mint a tehének a rendes időben adjuk ki takarmányát úgy a fejést is pontosan az erre kiszabott időben kell teljesítenünk, mert ezen idő be tartásából is tetemes kárunk származhatik. Én nyáron naponként háromszor fejtek: reggel, délután és este, télen azonban sok oknál fogva czélszerűbbnek tartom csak kétszer: reggel és este fejteni. A fejéskor ha én nem, de a fiam mindig ott van az istállóban és ügyel, hogy a fejős a keze alá adott tehenet az utolsó csepp tejig kifejje, mert ha csak keveset hagy is benne, elrontja a tehenet. Mielőtt azonban fejni kezdene, úgy a saját kezeit, mint a tehén tögyét langyos vízzel meg mosatom és pedig egyszerre valamenynyi tehénél, hogy fejés alatt az istállóban viz ne legyen és avval a tejet meg ne kereszteljék. A fejő edényeket és tejes kannákat is mindig megvizsgálom, tisztára kimosattak-e? Így ügyelek én a vevőim érdekére, a mi azonban voltaképp az én érdekem. A cselédeket fejés alatt igen szemmel tartom, mert gyakran megesett már, hogy a mig egy kicsit félre néztem, jót huzott a fejőedényből, a tejkiadást pedig a világért sem bízám másra!

10.) Ne sajnáld az irónt és jogyezd föl, a mit kiadsz a marhádra és a mit az ad neked.

Ezt különösen ajánlottam én az alvégi gazdáknak. Rosz

gazda az, a ki nem tudja esztendő végén, hogy mi fordult esztendőn át befelé és mi kifelé: azaz a ki nem tudja kimutatni, hogy ennyit vettem be, ennyit adtam ki, marad tehát nyereségem vagy veszteségem ennyi. Ha veszteségem van például a tehéntartásból (mert kedvezőtlen viszonyok között ebből is lehet veszteség) gondolkodom rajta, vajon mi ennek az oka és ha olyan viszonyok okozzák, a miket nem tudok elmellőzni, akkor abba hagyom a tehéntartást és másfelé fordítom a pénzemet. Hiába a mai világban mindenütt alaposan kell számítani, különben nem tudunk megélni. Ismételten ajánlom azért a pontos számvitelt és mindezek után neked édes gazdatársam, a ki végig olvastad ezt a hosszú prédikációt, kívánom, hogy lehetőleg a szerint tégy, a mint én itt elmondám, mert ha ugy nem tész, akkor elkövetett bűneidért nemsokára majd a penitencziát kell megtartanod, a mitől menten Isten!

Alvégi.

Mit akart Lukácsi ur Kolozsvárt?

II.

2) Ki akarta választatni a nagy tenyésztésbe felveendő gyümölcsfajokat.

De halljuk saját szavait, miként a „Népkertésze“ 20-ik számának fő cikkében írja, Rákos-Palotáról, október 25-iki kelettel:

„A küszöbön álló kolozsvári gyümölcskiállítás alkalmával megteszek ugyan mit lehet a nagy tenyésztésbe felveendő fajok megválasztására (és a gyümölcsertékésítésének berendezésére), de alig várok eredményt, míg a szövetségesek nagy táborára nem támaszkodhatom“ . . .

Az olyan hadvezér, ki kételkedve megy az ütközetbe, nem számíthat győzelemre. Lukácsi ur is előre kétséget fejezi ki, hogy a fajok megválasztásának kérdésében eredményhez jut hasson, míg nem gyűjti maga körül össze a szövetségesek, „a vele rokonszenvező ügyfelek“, nagy táborát. S vajon gyűjtheti-e valaha? Az eddigiek után ítélve felette kétséges.

A kérdés maga azonban egyike a legfontosabbaknak: egyik sarkköve gyümölcstermelésünk szebb jövőjének. Méltó, hogy időt és fáradságot szentejünk neki.

Elmesélte nekünk Lukácsi ur a déési vándorgyűlésen kétszer, itt Kolozsvárt a gyümölcészeti értekezleten ismét kétszer, úgy, hogy én, ki tőle már négyszer hallottam szóról-szóra ugyanazon szavakkal előadva: könyynélkül tudom, ha a „Népkertésze“ 20-ik számában leírva nem olvasnám is, hogy —

Volt hetedhétországban is tul, az atlanti tengeren is tul, „egy szerencsés kezű éjszakamerikai elnök-tábornok“ (Nevét Lukácsi ur mindig elfelejtette, örökké Ritter mondotta meg.) Ez az elnök tábornok így indította meg gyümölcészeti hadjárataát:

„Felhívást intézett a nagy Éjszakamerikai államok minden részébe, hogy küldjenek be minden vidékről ott legjobb és leg-gazdagabban termő almából 10 fajt, körtéből hasonlóan 10 fajt.

„Az így beküldött fajokból könnyen kiválaszthatta a gyümölcészeti congressus (a kertipar érdekeltjeinek országos szö-

vetsége! . . .), melyek a sík, fensík, tengerpart, a mocsár (?), a hegylejtő, a magaslatok, a homok, a hideg agyagos talaj stb. gyümölcssei és 3 évig csak (olvasd: csak 3 évig) folytatva ez eljárást, meg van Éjszak-Amerika minden vidékének nagytermelésű (olvasd: nagy termelésre érdemes) gyümölcse határozna; úgy, hogy ma évenként 2—300 millió dollár értékű kivite van gyümölcsben, melyek az egyesület költségén épített hajókon szállítva a szélrózsa minden irányában a világba“.

Minő kép ez! Maradj Homér fénydus egeddél! Jer Ossi-án, ködös, homályos énekeddel! . . .

* * *

Lukácsi ur két helyt adta elő fönnbibi tervét: Déésen és Kolozsvárt s mind a két helyt megbukott vele. Ő azt adja okul hogy a gyűlés tagjai nem voltak „gyakorlati emberek“.

Nem akarja észrevenni s a több oldalról jött kapacitáció után sem tudja átlátni, hogy Északamerika és a mi viszonyaink közt nagy különbség van. Ott meg volt minden vidéken a jó anyag, melyből a legjobbat ki lehetett választani; nálunk nincs!

Ezt a nagy tévedést kell felvilágosítunk; ekkor talán sikerül egymást megértenünk.

Legérthetőbben megfelelt L. ur indítványára Déésen Sze-re mley Lajos, mikor ezen kérdés felett folyó vitában így szó-lott, „ha a most hazánkban legelterjedtebb fajokat gyűjtenők össze a vándorgyűlésekre: v a c k o r és v a d a l m a lenne közte a legtöbb. Nem a legtöbb helyről beérkezendő fajok lennének a termelésre legérdemesebbek, mert sok helyt a nemes gyümölcs-tenyésztést csak ezután kell megteremteni.“ —

Vannak ugyan hazánkban oly szerencsés vidékek, melyeket a természet vagy véletlen egy-két gyümölcsfajjal megajándékozott. Ezek ott az idők rendén nagy elterjedést nyertek; ilyenek, hogy csak egy-két példát idézzünk: Erdélyben a batul és gyógyi alma, Szilágyságban a sóvári, Keskemét vidékén a pogácsa, Délnyugoti-Magyarországban a szercsika almák stb.

Belértékökre nézve többnyire csak a gazdaságiak közé tartoznak ugyan, mert a nemesb fajok természetöknél fogva kényesebbek lévén, több gondot utánjárást kívánnak s a szigorubb telek alkalmával többet szenvednek.

Igy alkalmazkodnak, a természetes kiválás törvénye szerint állatok, növények az égalj természetéhez, a nagyobb ellenállási képességgel bírók túlélik a gyengébbeket.

Az erdélyi gazdasági-egylet kertészeti szakosztálya, sokkal előbb mintsem Lukácsi urnak köztünk csak hírt is hallottuk volna: legalább 25—30 év óta fáradhatatlan kitartással dolgozik a nagyban természetesen érdemes hazai fajok összegyűjtésén. De e mellett kiterjesztette figyelmét a külföldre is és sok ezer frtba került kísérletek árán sikerült annak legbecsesb fajtái közzül is néhány viszonyainkhoz legillőbbet meghonosítanunk.

Hogy ezen fáradság meghozta eredményét, kitetszik közelebbi gyümölcskiállításunkon, hol Kolozsvárnak és vidékének annyi szép és nemes gyümölcse volt együtt látható, a mennyit nehezen bírna valaki az ország más vidékén felmutatni.

Épen nekem volt szerencsém kertészeti szakosztályunk hosszas kísérletei és sokoldalú tapasztalatai eredményét, az idei kiállítás-n, két rövid tételbe foglalva hangsúlyozni, t. i. hogy:

1) Nagyban termesztésre csak nagyon kevés számú válogatott fajt szabad ajánlatba hoznunk, mert a fajok sokfélesége gátolja a termelés jövedelmezőségét.

2) Ne hanyagoljuk el külföldi cifra nevű fajokért azt a mi jóval bírunk. Van kivált néhány eredeti erdélyi almafajunk, melynél ide illobb sehol sincs.*)

A mi ajánlatunkra apasztotta meg 5 évvel ezelőtt az erdélyi gazd. egyesület köztelkének gyümölcs-névsorát s nagyban szaporításra csak 15 faj almát és 20 faj körtvét fogadott el. Ezek csemetái, a legbiztosabb kutforrásból, nálunk természetett fákrról szedett oltógalyokról nemesítve, épen a jövő 1881-ik év őszén kerülnek forgalomba s lesznek eladásra hirdetve.

S mikor már ennyi munka és előkészület után azt kezdenők binni, hogy jó uton járunk s tudunk is a dologhoz valamit, megjelenik köztünk Lukács-ur, mint a hivatlan gondviselés: tavall Deés-en, az idén itt Kolozsvártt. Minden szavából és nyilatkozatából kitetszik, hogy a gyümölcsfajok ismeretéhez annyit sem ért, mint köztünk a kertészeti szakosztály legutolsó tagja s mégis azt hordozza szájában, hogy ő tanít meg minket „a nagy tenyésztésbe felveendő fajok megválasztására.“

Azt találtuk L. ur nyilatkozatában legfelülőbbnek**), hogy „nem a szakudomány emberei adják a kertipar kifejtésének irányát, hanem a kertipar érdekeltjei, termelők, közvetítők és különösen a fogyasztók, sőt — miként az okt 29-iki értekezleten száján kiszalasztotta — a kecskeméti kofák, a kik elmennek Német- Oroszországba, sat. s kitapasztalják, hogy az odavaló közönség mit szeret.“

L. ur 3 év alatt az egész országból összegyűjthetőnek és kiválaszthatóknak hiszi a nagyban tenyésztésre alkalmas és érdemes fajokat, a mire mi még évtizedeket tartunk szükségeknek. — Ő nálunk a kertipar érdekeltjei, a kofák és fogyasztók ítéllete által akarja eldönteni azt, a mihez e világon mindenütt csak a szakterfiak segítsége által jutottak.

Azt, hogy melyik gyümölcs piaczos: szép színű és kellő nagyságú, — husa olvadó, leve, zamatos, fája tartós, bőtermő sat., — háiban akarja olyanok által eldönteni, a kik soha nemes gyümölcsöt nem láttak, nem izleltek s a kiknek szája ize szerint a kecskeméti pogácsa-alma legjobb a világon.

Mi nem szégyeljük bevallani, hogy legalább 8—10 évre volt szükségünk, míg száuk izlése odafejlődött, hogy a gyümölcsök jósága közt a kellő fokozatot biztosan meg tudjuk állapítani.

Nem érdemljük tehát L. urtól azt, hogy ő tőlünk, Kolozsváriaktól kiket „auguroknak, alchémistáknak, féltékenyeknek, irigyeknek“ nevez, s ő, ki magát par excellence gyakorlati férfinnak tartja és hirdeti, tőlünk, mint az elmélet nyomorékjaitól „zánalmas mosolylyal elforduljon“, — miként ezt „Kolozsvári napjai“ ban panaszozza.

*) Lásd Erd. Gazd. 44 szám.

**) Lásd „Nepkerítésze“ 18 szám. 149. l.

Sőt úgy hiszem, bebizonyítottam, hogy ebben a 2-ik kérdésben is, miként az 1-sőben, a gyakorlat a mi eljárásunkat támogatja s Lukács-ur az, a ki nem tudja átlátni, hogy Magyarország nem Amerika és ő — nem ama bizonyos szerencsés kezű elnök-tábornok.

Veszed-e észre t. olvasó!: miért nem tudta L. ur. nálunk kiválasztani a nagytenyésztésre érdemes gyümölcsfajokat?

Szabó Sámuel.

Az országos méhészeti egyesület egy évi működéséről.

Az országos méhészeti egyesület megalakult 1879. évi augusztus hó 21-én. Legelőször alapszabályait terjeszté be a miniszeriumhoz megerősítés végett, a mi megtörténvén működését megkezdte, megkezdte pedig azzal, hogy felhívásokat bocsátott ki hatezer példányban, melynek eredménye az lett, hogy az egyesület tagjainak száma lassan-lassan szaporodott, úgy, hogy igazgató alelnökünk a f. é. augusztus 21-én tartott közgyűlésen jelentheté, miszerint a tagok száma ötszázon felülemelkedett. Remélhető, hogy pár év alatt az ezer tag számot elérjük.

Továbbá küldöttségileg kéretett fel a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium a méhészet pártolására, úgy szintén az egyházi főpapok és a világi méltóságok, egyesületek és intézetek körlelevelek által felkérettek, melynek eredménye lett a tetteges támogatás és részben a jóakaratu pártolás megígérése.

Az egyesület igen buzgó és rendkívül tevékeny alelnöke Nagyságos és főtisztelendő Göndöcs Benedek apát ur által egy a nép számára készitendő méhészeti kate pályadíjául 200 ft lett felajánlva.

Ezen pályázatra 7 pályamű érkezett be, melyek bírálata folyamatban van.

Kérvény intéztetett a nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumhoz államsegélyért, hogy egy országos minta méhes felállítására szükséghez pénzalap össze szerkezhető legyen, melynek sikeres eredménye lett, mert e czélra a miniszer 800 frtot utalványozott ki.

Azonban kezdő egyesületünk vagyoni állapota csekély lévén, a minta-méhes felállításához még nem fogott. Mindazáltal egy ily minta-méhes felállítása okvetlenül szükséges lévén, az idei közgyűlés annak a m. országos állat és növény honosító társulat kertjében az u. n. állat-kertben a következő évben való felállítását elhatározta.

Nem különben elhatározta egy tanulmányi méhesnek Budán a „Szeretet ház“ kertjében leendő felállítását is. Azon reményt táplálván, hogy még újból fog államsegélyben, valamint a főváros közönségének és egyeseknek támogatásában is részesülni.

Kezdetben az egyesület a dél-magyarországi méhészet egyesület szakközlönyét a „Magyar Méhet“ akarta saját közlönyűl is elfogadni, azonban csakhamar azan meggyőződésre jutott, hogy az egyesület érdekeit csak úgy képes kellőleg előmozdítani, ha

saját közlönyvel bír. Ugyanazért alapította a havonként egyszer megjelenő „Méhészeti Lapok“ szakközlönyét, melynek szerkesztését az egyesület igazgató alelnöke nsgos K r i e s c h J á n o s ur volt szives elvállalni, ki is ezen szakközlönyt több jeles méhészközreműködésével kiváló szakavatottsággal szerkeszti. Ezen szakközlönyt az egyesület tagjai a 2 frt tagsági díj mellett tagsági példányul díjtalanul kapják, más méhészeti testületek tagjai pedig 1 frt díjért.

A méhészet ismertetése és terjesztése végett havonként méhészeti estélyek rendeztetnek a „Közteleken“ a mikor egyzersmind a választmányi ülések is megtartatnak. Ezen estélyeken egyes méhészek által értekezések és felolvasások, nemkülönben gyakorlati magyarázatok is tartattak.

Hogy pedig az országos méhészeti egyesület működését kifelé is terjessze, részt vett küldöttei által az osztrák és német méhészeknek prágai és kölni vándorgyűlésein, valamint a délmagyarországi méhészközreműködésének buziási vándorgyűlésén és kiállításán. Főfontosságú azonban azon örömdetes eredmény, melyet a német méhészeknél elérni volt szerencsés, a mennyiben t. i. a német kartársak a magyar méhészetet is figyelembe vették és elhatározták, hogy 1882. évi vándorgyűlésüket Budapesten tartandják meg. Ezen határozat a magyar méhészetre nagy fontosságú, mert a művelt és tapasztalt a világ minden részéből összejevendő méhészeknek megjelenése s itteni tanácskozása megfogja győzni a magyar közönséget a méhészet nemzetgazdasági fontosságáról és ösztönözni az elmaradottakat a méhészet lelkes felkarolására.

Vizsont mi magyar méhészek közeli érintkezésbe, összeköttetésbe jövén a világ összes méhésszéivel, a tapasztaltakkal mi is biztosabban haladunk. Annyival inkább kívánatos azért, hogy a magyar méhészek egyesületünkben csoportosuljanak és az országos méhészet ügye, mely hivatva van egy hasznos iparágat felvirágoztatni, minden egyes hazája ügyét szíven hordó honpolgár által támogattassék. Mert csak úgy leszünk képesek igazolni, hogy mi is a művelt és haladni vágyó emberi társadalomnak méltó tagjai vagyunk. Kiterjesztette továbbá működését az irányban is, hogy az egyes méhészek terményeinek előnyös elárúsítását, valamint a méhészeti eszközöknek könnyebb megszerzését elősegítse. S e téren is már tudott sikert felmutatni. Végre a keretek méretének labyrinthusából is kibontakozott. Mert bár a keretes méhészet okszerűnek neveztetik, mégis a keretek méreteinek különfélesége oly hátrány, a mely a méhészetet nehézkesé teszi és haladásában rendkívül gátolja. Azonban látván a német és más méhészeknek e tekintetben való küzdelmeit s tapasztalván azt, hogy a méhészet ezen labyrinthusba mentől inkább belemerül, annál nehezebb leendő abból kibontakozni: a folyó évi közgyűlés elhatározta, hogy kereteinek méreteül a 25 cmtert elfogadja és minthogy a magyar hazában már más három egyesület is ezen méretet fogadta el, remélhető hogy az általánossá váland. E tekintetben tehát a nehézséget határozott fellépésünkkel már legyőztük és a németeket meg előztük.

Azonban, hogy az ige tisztá válják, egy Budapesten fel-

állítandó árucarnok létesítése a fő feladat. Mert hiába tartatnak méhészeti gyűlések, kiállítások, hiába irunk bármily szép méhészeti cikket, vagy tartunk ékes értekezést, ha a gyakorlati méhészt terményét nem tudja értékesíteni, hanem potom áron elvesztegetni kénytelen. Ugyanazért határozotuk el a méhészeti árucarnoknak a fővárosban leendő felállítását. Csakhogy annak felállítása, ha az egyesület anyagi erejéből ki nem kerül, de miután az különben is már inkább az üzlet körébe vág, csakis egy részvényes társulat alapítása útján lesz létesíthető. A kivétel részletesebb módozatait következő cikkemben irandom le. Addig is felkérem méhésztársaimat, hogy a kik egy központi árucarnok szükségét belátják és annak felállítását kívánják, sziveskedjenek nálam jelentkezni.

Dömötör László,

az orsz. méhészeti egyesület titkára

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1880. november hó 22-ig.

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Eihullt vagy gyógykezeltek
Alsó-Fehér	N.-Enyed	1 ló	lepfene	elhullott
N.-Küküllő	Mese	6 szarvm.	„	„
„	Prázsmár	1 „	„	„
„	Sáldorf	4 „	„	„
T.-Aranyos	Torda	6 „	„	„
Brassó	Sz.-Péter	1 ló	takonykór	kiirtott
N.-Küküllő	Segesvár	3 „	„	„
Alsó-Fehér	M.-Váradja	10 jah	himlő	elhullott

Horvát-Szlavonország 1 és a végvidéknek szintén 1 közösségében marhavész uralg, Magyarország többi területe marhavészmentes.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Szilágy-Somlyó vidéke, 1880. nov. 28.

A cséplés elvégzettetett s a kevés termeléshez képest türethető eredménnyel, a tengeri jó közepes termést adott, ugy szintén a széna és sarju is, azonban a gyakori őszi esőzések az őszi vetést gátolták, ugy, hogy a legtöbb helyen még mindig vetnek. Zöld vetés kevés van. A szüret silányan fizetett, szilva és alma bőven termett. Állataink egészségesek és még kint járnak, a makkon levő sertések jól hiznak. Október 24-én volt erős fagy, azóta az idő felette változó, inkább esős.

Szintay Béla.

Cserhalomtáj, 1880. decz. 2.

Időjárásunk még mind lanya. Alig volt egy pár fagyos éjünk, pedig a közelünkben fekvő havasok vastag hótakaróval fedvék. A marha még mind legelőre jár. És ez jó így, mert szénánk kevés van és részben ezt, mint a sarjut is kedvezőtlen időjárás mellett tudjuk felgyűjteni. Kivált a havasalji széna félrothadtan gyűlt fel, vagy elvényülve. Az esőzések folytán ősztetéseinket is gondal végeztük, de szépek. Csak a koraiak gyökereit pusztítja föltonként valami vékony sárgás-veres fereg.*) Törökbuza vetéseinket szerencsére korán letakartottuk. A különböző tekvésű és talaju földek termését egymásba vetve, féltermésnek vehetjük. Szüretünk gyenge volt; kevés termelt,

*) Kérünk néhány példányt a gyökerekkel együtt Szork.

annak is egy része elrothadt és a mi termett, az is csekély értékű. Veteményféle, úgy burgonya és répa termésünk is kitűnő. A makk nagyobb részben fergesen lehullott. A méheknek szintén gyenge mézelési idényük járt. Még megjegyzem, hogy a törökbuza termés utáni rozsvetések elmaradtak a talaj tulvízenyőssége miatt, de ez nem baj, mert az efféle vetés a mellett, hogy lutrizás, a termő talajnak rablása.
Vályi Elek.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gypjuipiacz Budapest, 1880. november 28-tól december 4-éig.

Buza üzlet gyenge; forgalom 50,000 metermázsa, ár 12 frt 10 krig.

Rozs forgalom 4000 metermázsa, ár 10 frt 20 krig.

Árpa üzlet élénk, forgalom 10,000 metermázsa, ár: takarmányárpa 6 frt 50 krig.

Zab meglehetősen, forgalom 4000 metermázsa, ár 6 frt 20 krig.

Törökbuza meglehetősen élénk, forgalom 20,000 metermázsa, ár 5 frt 90 krig.

Gypju gyárilag mosott mintegy 9000 klgr., ár 2 frttól —3 frt 50 krig.

G a b o n a - á r a k :

minimum és maximum:	Bécs dec. 4.	Budapest dec. 4.
Buza	10.75 — 13.40 frt	11.55 — 13.40 frt
Rozs	10.40 — 11.35 frt	10.05 — 10.30 frt
Árpa, takarmány . . .	6.50 — 7.00 frt	6.20 — 6.40 frt
Árpa, szeszfőzésre . .	— — — frt	7.30 — 8.10 frt
Árpa, seres	8.50 — 10.75 frt	8.30 — 9.30 frt
Zab	6.20 — 6.90 frt	5.30 — 6.30 frt
Törökbuza	6.00 — 8.30 frt	5.10 — 6.20 frt

Budapesti marhavásár december 2-án. Összes felhajtás 1444 drb. nagy és 1448 drb. apró marha. Ebből eladatott 19 drb. bika, 616 drb. ökör, 528 drb. vágó tehén, 210 db. fejős tehén, 71 db. bival, 256 db. borju, 1192 drb. bárány. Árak: bika darabonként 80—161 frt, ökör páronként 190—345 frt, vágó tehén páronként 140—280 frt, fejős tehén darabonként 70—194 frt, bival páronként 150—273 frt, borju darabonként 14—31 frt, birka páronként 9—16.50 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 52—55.50 frt, tehénhús 49—53 frt, borjuhús 60—80 frt, bivalhús 44—47 frt.

Bécsi marhavásár novbr. 30-án. Összes felhajtás 2188 drb. és pedig 938 drb. magyar, 627 drb. lengyel és 573 drb. német fajta, melyből 2040 drb. ökör, 86 drb. tehén, 62 drb. bika. Árak 100 kilonként: magyar hús 52—61 frt, lengyel 52—61 frt, német 52—60 frt, tehén 50—54 frt, bika 46—51 frt. Lábán darabonként 105—270 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár dec 3-án. (Az első magyar sertéshizlaló és kölcsönelőező részvénytársaság jelentése). A hizott sertések szük állománya mellett, dacára annak, hogy az elhajtás tekintélyes volt, az árak visszamentek, mihez

még a határozatlan időjárás is járult. A nagy mennyiségben felhajtott makkos sertésekben élénk üzlet fejlődött, melyben főleg nagyban hizlalók vettek részt.

Heti átlag árak: magyar válogatott 220—280 klgr. 53—55 kr., csekélyebb minőségű 52—53 kr., öreg nehéz 52—53 kr., vidéki sertés 46—50 kr, szerb transitó 50—51 kr., oláh transitó 50 kr. klgrkint tisztasuly. Makkos sertések minőség szerint 50—54 kr. 45 kr. alól és 4% levonással. Előeség árak: Uj tengeri: romániai 6 frt, bánáti 5 frt 60 kr., árpa 6 frt 40 kr. a városi raktárban átvéve. Helyi állomány: november 26-ról maradt: 53,900 drb.; hozzá hajtattott: Dél-Magyarországból: hizott 4140 drb., makkos 1360 drb., Szerbiából 1230 drb., Romániából 1230 drb. magyar állam vasuttal „makkos“ 3630 drb., hajóval hizott 180 drb., együtt 15,260 drb., összesen 69,160 drb.; elhajtattott: Felső-Magyarországba 350 drb., Bécsbe (m. h. 453 drb.) 2340 drb., Csehországba 350 drb., Bodenbachon át 3140 drb., Ruttkán át 700 drb., Dél-Némethonba 610 drb., összekötő vasuttal 270 drb., kőbányai szalonna készítő 160 drb., Budapesti fogyasztás 2130 drb., Kültelki fogyasztás 90 drb., összesen 17,600 drb., marad állomány 59,020 drb., köztük 17,600 drb. makkos. A részvény szállásokban 16,910 drb. van elhelyezve.

A egészségi és transitó szállásokban maradt november 26-ról 5969 drb. hozzá jött: szerbiai 1227 drb. romániai 1088 drb. összesen 8284 drb., ebből elhajtattott 1128 drb., marad állomány 7156 drb. és pedig 2575 drb. szerb és 2575 drb. román sertés. Az egészségi vizsgálatnál eddig 1392 drb. a fogyasztás alól kivonatván, technikai célokra feldolgoztatott.

Disznózsir, kész áru hordóval együtt 69 frt december havi kötésben hordó nélkül 65—65.50 frt.

Szalonna, vidéki szalonna 53 frt, városi áru 60 frt.

Bécsi sertésvásár novbr. 30-án. Összes felhajtás 4401 drb., és pedig 982 drb. nehéz, 1386 drb. középnehéz és 2033 drb. süldő; melyből 2368 darab magyar, 2033 darab orosz-lengyel. Árak 100 kilonként: nehéz 48.50—50.50 frt, középnehéz 40—47 frt, süldő 30—44 frt; szalonna és zsir 62—64.50 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzalog-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra **1000** frttól kezdve bármily magas összegig, **4½** vagy **6%** kamat mellett törlesztésre a legelőnyösebb feltételek mellett, ugyszintén bekebelezett terhek kifizetését gyorsan eszközi a

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

(2.) (49—52.) Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.
Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 2—4 óráig.

Ajánljuk a nagyérdemü gazda közönség becses figyelmébe

A TÉLI IDÉNYRE

nagy választékban:

Répa-vágó gépeket, birkák vagy szarvasmarháknek vágásra, Szetska-vágó gépeket, törökbuza morzsolókat, szóró- és szelelő rostákat, Trieurok konkoly, büköny és zab kiválasztásra.

(5.)

(39.—45.)

Szives megkeresésre árlapokkal díjmentesen szolgál:

az első magyar gép összpontosított raktár és gépműhely

WALSER FERENCZ fióktelepe,

Kolozsvártt, bel-monostorutca 12. szám.

Piaczi árak.

A heti vásár		Egy hectoliter vagy metermáza*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	olgy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
árak krajczárokbán											
Beszterezse	nov. 30	750	600	600	—	200	400	230	100	300	36
Brassó	nov. 19	760	600	550	360	200	340	235	223	234	48
Csik-Szereda	nov. 24	840	—	525	400	225	500	130	70	200	36
Décs	nov. 30	1120	840	760	460	280	400	460	100	300	28
Déva	nov. 20	1100	920	780	—	700	740	300	180	230	36
Erzsébetváros	nov. 20	750	600	550	—	250	325	320	140	300	40
Fogarás	nov. 19	877	—	657	—	180	500	200	—	230	42
K.-Fehérvár	nov. 27	1105	1050	910	—	600	355	250	100	240	48
Gy.-Sz.-Miklós	nov. 27	833	—	600	450	250	450	270	50	—	32
Kolozsvár	dec. 2	860	—	560	—	220	330	250	240	350	45
M.-Vásárhely	nov. 18	1050	880	866	560	520	412	300	100	450	40
Hagy-Enyed	dec. 2	930	720	600	—	200	300	340	150	260	44
H.-Szeben	dec. 3	790	640	570	430	210	320	180	100	350	44—48
Hegyesvár	dec. 2	680	450	500	—	200	340	150	90	200	44
H.-Sz.-György	nov. 29	830	800	530	300	180	320	250	160	250	44
Sz.-Régen	dec. 2	837	687	662	—	230	347	230	90	240	36
Sz.-udvarhely	nov. 30	800	600	550	—	200	400	250	50	220	36

*) A csillaggal jelelt árak metermázására értendőek.

Mellékletek
100 darabonként 1 forint 40 krajzával számíthatnak.
A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akárhányszor változtathatják.

Az "Erdélyi gazda" hirdetési díj-szabályzata.		1 1—3 1—6 1—12 1—18 1—24 1—30 1—36 1—42 1—52									
A kívánt tér megnevezése		széri hirdetésnél									
		fizetendő forint									
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
2/16 v. fél "	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
3/16 v. negyed "	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
3/16 v. nyolcad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tízenhatod "	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészen engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.